

Seat No.	
----------	--

SA - 156

Total No. of Pages : 4

B.Ed. (Part - I) (Semester - I) Examination, May - 2023
CHILDHOOD AND GROWING UP (Paper - I)
Sub. Code : 77911

Day and Date : Tuesday, 02 - 05 - 2023

Total Marks : 70

Time : 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.
 - 4) Answer the question number 3, 4 and 5 in 800 words.

Q1) A) Choose the correct alternative and complete the following sentences. [5]

- i) Development of concepts is primarily a part of _____.
 - a) emotional development
 - b) intellectual development
 - c) physical development
 - d) social development
- ii) The _____ method is used for studying the abnormal child.
 - a) Introspection
 - b) Experimental
 - c) Sociometric
 - d) Case study
- iii) The ink blot test for assessment of personality was developed by _____.
 - a) Rorschach
 - b) Binnet
 - c) Allport
 - d) Vernon
- iv) Erickson is famous for _____ theory.
 - a) Social and emotional development
 - b) Psycho-motor
 - c) Mental development
 - d) Linguistic development

P.T.O

- v) Which of the following statements is not true?
- Growth is a biological process
 - Development is a quantitative process
 - Education is a goal-oriented process
 - Learning is a process of behavioural changes
- B) Answer the following questions in one sentence. [5]
- Who is the put forth of cognitive theory of development?
 - What do you mean by Introspection?
 - What is meant by Counselling?
 - Which development stage is called as 'Period of Storm & Stress'?
 - What is the purpose of socio-metric technique?

सूचना :

प्र.1) अ)

- Q2)** Answer the following questions in 250 words (any six) : [30]
- Explain the role of parents in grooming the child.
 - Explain the general Principles of development.
 - Differentiate between guidance and counseling.
 - Differentiate between growth and development.
 - State the difficulties in development of Tribal children.
 - Discuss the external factors affecting personality.
 - Explain the merits and demerits of case study Method.
 - Explain the Projective technique of assessment of personality.

- Q3)** Explain Introspection method of studying child behaviour with its merits and demerits. [10]

- Q4)** Explain the factors influencing child development. [10]

OR

What is meant by concept? Explain the steps of concept formation.

- Q5)** What is meant by Guidance and Counselling? Explain the role of teacher in Guidance and Counselling of students in adolescence. [10]

OR

Explain the physical, mental, emotional and social development of childhood.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3) मराठीतून उत्तर लिहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे इष्ट ठरेल.
 4) प्रश्न क्र. 3, 4 व 5 यांची उत्तरे 800 शब्दामध्ये लिहा.

प्र.1) अ) खालील विधाने योग्य पर्याय निवडून पूर्ण करा. [5]

- i) संकल्पनांचा विकास हा प्रामुख्याने चा भाग आहे.
 अ) भावनिक विकास ब) बौद्धिक विकास
 क) शारीरिक विकास ड) सामाजिक विकास
- ii) अपसामान्य बालकांच्या अभ्यासासाठी पद्धती वापरली जाते.
 अ) आत्मनिरीक्षण ब) प्रायोगिक
 क) समाजमिती ड) व्यक्ती अभ्यास
- iii) व्यक्तिमत्व मापनाची शार्ड डीग चाचणी यांनी विकसित केली.
 अ) रोशा ब) बिने
 क) आलपोर्ट ड) व्हर्नान
- iv) 'एरिक्सन' हे उपपत्तीसाठी प्रसिद्ध आहेत.
 अ) सामाजिक आणि भावनिक विकास
 ब) क्रियाकौशल्य
 क) मानसिक
 ड) भाषिक विकास
- v) खालीलपैकी कोणते विधान सत्य नाही?
 अ) वाढ ही एक जैविक प्रक्रिया आहे.
 ब) विकास ही एक संख्यात्मक प्रक्रिया आहे.
 क) शिक्षण ही एक उद्दिष्टाधिष्ठीत प्रक्रिया आहे.
 ड) अध्ययन ही एक वर्तन बदलाची प्रक्रिया आहे.

- ब) खालील प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा. [5]
- बोधात्मक विकासाची उपपत्ती कोणी मांडली?
 - आत्मनिरीक्षण म्हणजे काय?
 - समुपदेशन म्हणजे काय?
 - वादळी अशांततेचा काळ असे विकासाच्या कोणत्या अवस्थेला संबोधले जाते?
 - समाजमिती तंत्राचा उद्देश कोणता?

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दामध्ये लिहा. (कोणत्याही सहा) [30]

- बालसंगोपनातील पालकाची भूमिका स्पष्ट करा.
- विकास प्रक्रियेची सर्वसामान्य तत्त्वे स्पष्ट करा.
- मार्गदर्शन आणि समुपदेशन यातील फरक स्पष्ट करा.
- वाढ आणि विकास यातील फरक स्पष्ट करा.
- आदिवासी मुलांच्या विकासातील अडचणी सांगा.
- व्यक्तिमत्व विकासावर परिणाम करणारे बाह्यघटक स्पष्ट करा.
- व्यक्ति अभ्यास पद्धतीचे गुण दोष स्पष्ट करा.
- व्यक्तिमत्व मापनाचे प्रक्षेपण तंत्र स्पष्ट करा.

प्र.3) बालकाच्या वर्तन अभ्यासाच्या आत्मनिरीक्षण पद्धतीची गुणदोषासह चर्चा करा. [10]

प्र.4) बालविकासावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. [10]

किंवा

संकल्पना म्हणजे काय? संकल्पना निर्मितीचे टप्पे स्पष्ट करा.

प्र.5) मार्गदर्शन व समुपदेशन म्हणजे काय? कौमार्यावस्थेतील विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन व समुपदेशन करण्यामधील शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा. [10]

किंवा

किशोरावस्थेची शारीरिक, मानसिक, भावनिक व सामाजिक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ॐॐॐ

Seat No.

Total No. Of Pages : 4

B.Ed. (Part- I) (Semester- I) Examination, Oct. - 2023

CHILDHOOD AND GROWING UP

Sub. Code : 77911

Day and Date : Tuesday, 23-01-2024

Total Marks : 70

Time : 10.30a.m. to 1.30p.m.

Instructions :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right side indicate full marks.
- 3) Candidates who intend to write their answers in Marathi and advised to read original questions in English.
- 4) Answer the question no. 3,4 and 5 in 800 words.

Q.1]

A] Write the correct option in the blank.

[5]

1. Piaget's has put fourth ----- theory of development.
a) Emotional b) Cognitive c) Psycho-motor d) Social
2. If a person wants to study his own behavior ----- study methods would be appropriate.
a) Experimental b) Introspection
c) Socio metric d) Case Study
3. Development is ----- process.
a) Temporary b) Habitual c) Continuous d) Numerical
4. The stage ----- is called as period of "storm and stress".
a) Childhood b) Infancy
c) Adolescence d) Adulthood
5. Guidance is a ----- process.
a) Continuously b) from time to time
b) As required d) None of these

B] Answer the following questions in one sentence.

[5]

1. What is meaning of personality?
2. Write what are types of family.
3. What is meaning of guidance?
4. Who is the father of concept attainment model?
5. Who is the put fourth or cognitive theory of development?

P.T.O.

Q2] Answer the following questions in 250 words. (Any 6)

[30]

- 1) Explain the aims of child study.
- 2) Explain the difference between growth and development.
- 3) Explain the concept of Infancy (Childhood).
- 4) What is meaning of concept?
- 5) Explain the difference between guidance and counselling.
- 6) Mention the problems of slum children.
- 7) Explain the projection technique of assessment of personality.
- 8) Discuss the types of family.

Q3] Explain an experimental method of studying child behaviour with merits and demerits.

[10]

Q4] Discuss the factors affecting development of child.

[10]

OR

Explain in brief 'Piaget's' theory of development.

Q5] Explain the physical, mental, emotional and social characteristics of adolescence. [10]

OR

Discuss the factors affecting personality development.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका वाचावी.

4) प्रश्न क्र. 3,4 व 5 वी उत्तरे 800 शब्दात लिहा.

प्र.1)

अ) रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडा.

(गुण 5)

1) पियाजे यांनी विकासाची उपपत्ती मांडली.

अ) भावनिक

ब) बोधात्मक

क) क्रियाकौशल्यात्मक

ड) सामाजिक

2) एखाद्या व्यक्तीला आपल्या स्वतःच्या वर्तनाचा अभ्यास करायचा असल्यास पद्धत

वापरणे योग्य होईल.

अ) प्रायोगिक

ब) आत्मनिरीक्षण

क) समाजनिती

ड) व्यक्तिअभ्यास

3) विकास ही प्रक्रिया आहे.

अ) तात्पुरती

ब) सवयीवर आधारित

क) सातत्यपूर्ण

ड) संख्यात्मक

- 4) वादळी अशांततेचा काळ हा अवस्थेला म्हटले जाते.
अ) किशोर अवस्था ब) शैशावस्था क) कुमारावस्था ड) प्रौढावस्था
- 5) मार्गदर्शन ही चालणारी प्रक्रिया आहे.
अ) सातत्यपूर्ण ब) वेळेनुसार क) गरजेनुसार ड) यापैकी नाही.

ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (गुण 5)

- 1) व्यक्तिमत्त्व म्हणजे काय?
- 2) कुटुंबाचे प्रकार लिहा.
- 3) मार्गदर्शन म्हणजे काय?
- 4) संकल्पना प्राप्ती प्रतिमानाचा जनक कोण?
- 5) बोधात्मक विकासाची उपपत्ती कोणी मांडली?

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दात लिहा. (कोणतेही 6) (गुण 30)

- 1) बालकांच्या अभ्यासाचे हेतू स्पष्ट करा.
- 2) वाढ आणि विकास यातील फरक स्पष्ट करा.
- 3) बाल्यावस्था ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- 4) संकल्पना म्हणजे काय? सविस्तर स्पष्ट करा.
- 5) मार्गदर्शन आणि समुपदेशन यातील फरक स्पष्ट करा.
- 6) झोपडपट्टीतील मुलांच्या समस्या सांगा.
- 7) व्यक्तिमत्त्व मापनाचे प्रक्षेपण तंत्र स्पष्ट करा.
- 8) कुटुंबाचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.3) बालकाच्या वर्तन अभ्यासाच्या प्रायोगिक पद्धतीची गुण दोषांसह सविस्तर चर्चा करा. (गुण 10)

प्र.4) बालकाच्या विकासावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. (गुण 10)

किंवा

पियाजे यांची विकासात्मक उपपत्ती स्पष्ट करा.

प्र.5) कुमारावस्थेतील बालकांची शारिरीक, भावनिक, सामाजिक व मानसिक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. (गुण 10)

किंवा

व्यक्तिमत्त्व विकासावर परिणाम करणारे घटक सविस्तर स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

Set 3

Total No. Of Pages : 3

B.Ed. (Part- I) (Semester- I) Examination, Oct. - 2023

UNDERSTANDING DISCIPLINE AND SUBJECTS

Sub. Code : 77913

Day and Date : Thursday, 25-01-2024

Total Marks : 35

Time : 10.30a.m. to 12.30p.m.

Instructions :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right side indicate full marks.
- 3) Candidates who intend to write their answers in Marathi and advised to read original questions in English.
- 4) Answer the question no. 3 and 4 in 800 words.

Que. 1 Choose the correct alternative

[5]

i) Mahatma Gandhi emphasized on _____ system of education.

a) Mulodyogi Education	b) Homemaker
c) Industrial Education	d) None of these

ii) 'Gurukul Education System' best supported by _____.

a) Swami Vivekananda	b) Mahatma Gandhi
c) John Dewey	d) Skinner

iii) Science that studies fruits is _____.

a) Floriculture	b) Pomology
c) Horticulture	d) Botany

iv) _____ is a faculty that studies the interrelationships in the environment.

a) Physical and Natural Sciences	b) Sociology
c) Humanities	d) Mathematics

v) The word faculty is derived from the original Latin word _____.

a) Disciplinary	b) Discipulus
c) Discipline	d) None of These

P.T.O.

Que.2) Write answer in 250 words (any two of the following)

[10]

- Explain the need for science teaching at school level.
- Explain the changing role of teachers.
- Explain the socio - cultural approach to mathematics.

Que.3) Explain the difference between interdisciplinary approach and trans-disciplinary approach of faculties.

[10]

Que. 4) What is Horticulture? Explain the need and importance of Horticulture.

[10]

OR

How will you develop your hospitality management skills?

मराठी रूपांतर

सूचना :

- सर्व प्रश्न आवश्यक.
- उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका वाचावी.
- प्रश्न क्र. 3 व 4 वी उत्तरे 800 शब्दात लिहा.

प्रश्न 1. योग्य पर्याय निवडा.

(5)

1. महात्मा गांधी यांनी शिक्षण पद्धतीवर भर दिला.

अ. मूलोद्योगी शिक्षण	ब. गृहोद्योगी शिक्षण
क. औद्योगिक शिक्षण	ड. यापैकी नाही.

2. 'गुरुकुल शिक्षण पद्धतीचा' पुरस्कार यांनी केला.

अ. स्वामी विवेकानंद ब.	महात्मा गांधी
क. जॉन डयुई	ड. स्किनर

3. फळांचा अभ्यास करणारे शास्त्र म्हणजे

अ. फ्लोरिकल्चर	ब. पोमोलॉजी
क. उद्यानविद्या	ड. वनस्पतीशास्त्र

4. या विद्याशाखेत पर्यावरणातील परस्परसंबंधाचा अभ्यास केला जातो.

अ. भौतिक व नैसर्गिक शास्त्र	ब. समाजशास्त्र
क. मानवविद्या	ड. गणित

5. विद्याशाखा हा शब्द मूळ लॅटिन शब्द पासून तयार झाला आहे.

अ. Disciplinary

ब. Disipulus

क. Disipulus

ड. यापैकी नाही.

प्रश्न 2. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही 2) (शब्द मर्यादा 250)

(10)

1. शालेय स्तरावर शास्त्र अध्यापनाची गरज स्पष्ट करा.
2. शिक्षकांची बदलती भूमिका स्पष्ट करा.
3. गणिताचा सामाजिक - सांस्कृतिक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 3. विद्याशाखांचा बहुविद्याशाखीय दृष्टिकोन आणि अंतर्बोधविद्याशाखीय दृष्टिकोन यांमधील फरक स्पष्ट करा.

(10)

प्रश्न 4. उद्यानविद्या म्हणजे काय? उद्यानविद्येची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा.

(10)

किंवा

तुम्ही तुमची आदरातिथ्य व्यवस्थापन कौशल्ये कशी विकसित कराल.

Q2] Answer the following questions in 250 words. (Any 6)

[30]

- 1) What are the basic rights and duties of citizens in the constitution?
- 2) Write the nature and characteristics of Vedic education.
- 3) Explain the educational objectives of the National Curriculum Framework 2005.
- 4) What was more emphasized in the first five year plan?
- 5) Explain the need for National Integration and write down the factors hindering it.
- 6) Explain the characteristics, merits and demerits of Missionary Education.
- 7) Write down the guiding principles related to education.
- 8) Explain the need for International Integration.

Q3] Explain the assumption that school is a model replica of society.

[10]

Q4] Explain the role of peaceful education for collective life by stating the need for peaceful education for collective life.

[10]

OR

State the educational problems of underprivileged students and explain the government's measure against them.

Q5] Describe in details the various roles of teachers in school.

[10]

OR

Explain the role of teachers and parents in life skill development by explain what life skill are.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका वाचावी.

4) प्रश्न क्र. 3,4 व 5 वी उत्तरे 800 शब्दात लिहा.

प्र.1)

अ) रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडा.

(गुण 5)

1) प्रवर्ज्या हे संस्कार शिक्षण प्रणालीत केले जात होते.

अ) मुस्लिम

ब) बौध्द

क) वैदिक

ड) मिशनरी

2) शालेय जीवनात बालकांना विशिष्ट प्रकारचे शिक्षण देण्यासाठी लावलेला सामाजिक शोध म्हणजे होय.

अ) समाज ब) कुटुंब क) शाळा ड) जनता

3) शिक्षणाचा हक्क हा अधिनियम रोजी संपूर्ण भारतात लागू केला.

अ) 1 एप्रिल, 2010 ब) 1 मे, 2010 क) 1 जून, 2010 ड) 15 जून, 2010

4) ब्रेल लिपीचा वापर साठी केला जातो.

अ) अंध ब) कर्णबधीर क) मतिमंद ड) मेंदूचा पक्षाघात

5) राष्ट्रीय एकात्मतेला बाधा न ठरणारा घटक म्हणजे

अ) जातीयता ब) धर्मांधता क) भाषाभेद ड) समानता

ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

(गुण 5)

- 1) 'सामाजिक विविधता' तुमच्या शब्दात व्याख्या तयार करा.
- 2) भारतीय संविधानाची अंमलबजावणी केव्हा करण्यात आली?
- 3) भारतीय शिक्षण आयोग कोणी स्थापन केला?
- 4) जागतिकीकरणाची व्याख्या द्या.
- 5) चिरंतन विकास म्हणजे काय?

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दात लिहा.

(गुण 30)

- 1) संविधानातील नागरीकांचे मुलभूत हक्क व कर्तव्ये कोणती?
- 2) वैदिक शिक्षणाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये लिहा.
- 3) राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आराखडा 2005 ची शैक्षणिक उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- 4) पहिल्या पंचवार्षिक योजनेत कोणत्या गोष्टींवर अधिक भर देण्यात आला होता?
- 5) राष्ट्रीय एकात्मतेची गरज स्पष्ट करून राष्ट्रीय एकात्मतेला बाधा आणणारे घटक लिहा.
- 6) मिशनरी शिक्षणाची वैशिष्ट्ये, गुण व दोष स्पष्ट करा.
- 7) शिक्षणाशी संबंधित मार्गदर्शक तत्त्वे कोणती ती लिहा.
- 8) आंतरराष्ट्रीय सामंजस्याची गरज स्पष्ट करा.

प्र.3) 'शाळा ही समाजाची आदर्श प्रतिकृती आहे' हे सोदाहरण स्पष्ट करा.

(गुण 10)

प्र.4) सामूहिक जीवनासाठी शांततापूर्ण शिक्षणाची गरज सांगून सामूहिक जीवनासाठी शांततापूर्ण शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा.

(गुण 10)

किंवा

वंचित विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणविषयक समस्या सांगून त्यावरील शासनाच्या उपाययोजना स्पष्ट करा

प्र.5) शिक्षकांच्या शाळेसंबंधीच्या विविध भूमिकांचे सविस्तर वर्णन करा.

(गुण 10)

किंवा

जीवनकौशल्य म्हणजे काय? ते सांगून जीवनकौशल्य विकासात शिक्षक व पालकाची भूमिका सोदाहरण स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

B.Ed. (Part - I) (Semester - I) Examination, April - 2018

CHILDHOOD & GROWING UP (New) (Paper - 1)

Perspectives in Education (Theory)

Sub. Code : 66451

Day and Date : Tuesday, 17 - 04 - 2018

Total Marks : 70

Time : 03.00 p.m. to 06.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.
 - 4) Answer the question number 3,4 and 5 in 800 words.

Q1) A) Choose correct alternative and complete the following sentences : [5]

- i) 'Piaget's' has put forth _____ theory of development.
 - a) Emotional
 - b) Cognitive
 - c) Psycho-motor
 - d) Social
- ii) The period of _____ is 6 to 12 years.
 - a) Childhood
 - b) Infancy
 - c) Adolescence
 - d) Foetal
- iii) Development is _____ process.
 - a) habitual
 - b) temporary
 - c) two-way
 - d) contineous
- iv) 'Erickson' is famous for _____ theory.
 - a) Social and emotional development
 - b) Psycho-motor
 - c) Mental
 - d) Linguistic development
- v) The stage _____ is called as period of "Storm and Stress".
 - a) Childhood
 - b) Infancy
 - c) Adolescence
 - d) Adulthood